

DOI: <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2025-67-08>
УДК 930:005.745-027.543”192/193”

Марія Доценко

магістриня історії

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Майдан Свободи, 4, 61022, Харків, Україна

E-mail: m-i-dotsenko161@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-0085-6807>

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ОФОРМЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ КОНГРЕСІВ ІСТОРИЧНИХ НАУК (1920–1930-ті РОКИ)

Статтю присвячено дослідженню специфіки організаційного оформлення Міжнародних конгресів історичних наук у період 1920–1930-х рр. Визначено організаційні новації та чинники, що зумовили перетворення цих форумів на наймасштабнішу форму наукової комунікації міжнародної академічної спільноти істориків. Аналіз джерел дозволяє стверджувати, що ключову роль у процесі організаційного оформлення Міжнародних конгресів історичних наук відігравали специфіка геополітичної ситуації, що склалася у світі після завершення Першої світової війни, та динамічний розвиток світової історіографії у міжвоєнний період. Особливу увагу у статті приділено аналізу процесу заснування Міжнародного комітету історичних наук як органу, що забезпечує комунікацію між національними співтовариствами істориків у рамках конгресового простору, та його діяльності,

Як цитувати: Доценко М. Організаційне оформлення Міжнародних конгресів історичних наук (1920–1930-ті роки). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія»*. 2025. Вип. 67. С. 152–165. DOI: <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2025-67-08>

How to cite: Dotsenko M. The Organizational Maturation of International Congresses of Historical Sciences (1920s–1930s). *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series History*. 2025. No. 67. PP. 152–165. DOI: <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2025-67-08> (In Ukrainian)

© Доценко М., 2025

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

спрямованої на зменшення деструктивного впливу політико-ідеологічних чинників на роботу форумів. Зокрема, з'ясовано, що діяльність Міжнародного комітету історичних наук у період 1920–1930-х рр. сприяла реінтеграції до світового наукового співтовариства істориків з Центральних держав і СРСР та розширенню конгресової мережі через залучення до участі в таких заходах дослідників з країн, не представлених під час попередніх зустрічей науковців. На основі аналізу програм Міжнародних конгресів історичних наук міжвоєнного періоду встановлено, що модернізація підходів до формування мережі секцій зазнала значного впливу процесів спеціалізації історичного знання та інституалізації нових напрямів історичних досліджень. У статті зроблено висновок про принциповий характер новацій, привнесених у роботу Міжнародних конгресів історичних наук у міжвоєнний період, та їхнє важливе значення для завершення організаційного становлення цієї форми наукової комунікації.

Ключові слова: Міжнародні конгреси історичних наук, Міжнародний комітет історичних наук, наукова комунікація, наукове співтовариство.

Ключовою умовою ефективного розвитку будь-якої науки є забезпечення регулярної комунікації між дослідниками. Наймасштабнішою формою наукової комунікації істориків, що вже понад століття об'єднує представників фахового наукового співтовариства з усього світу, є Міжнародні конгреси історичних наук. Організаційне оформлення такої форми наукової комунікації припадає на 1920–1930-ті рр. і пов'язано передусім з утворенням Міжнародного комітету історичних наук, який з 1926 р. опікується підготовкою та проведенням цих заходів. Утім, попри принциповий характер новацій, привнесених у роботу форумів у цей період, діяльність конгресів міжвоєнної епохи набула вкрай фрагментарного відображення в історіографії. Оглядові статті учасників окремих зустрічей науковців 1920–1930-х рр., які брали участь у форумах як представники т. зв. «західної» (Leland 1923; 1926; 1939; Martin 1923; 1928; 1933; Flin 1934) та «радянської» (Minc 1928; Fridljand 1929; Lukin 1933; Pankratova 1933) історіографій, мають характер інформаційних повідомлень і не містять рефлексії їхніх учасників щодо впливу загальносвітових процесів, що визначають розвиток тодішньої історичної науки, на перебіг цих заходів. Сучасна українська проблемна історіо-

графія вичерпується енциклопедичними статтями, присвяченими загальній історії Міжнародних конгресів історичних наук та Міжнародного комітету історичних наук, зокрема відповідними публікаціями Я. І. Ісаєвича (Isaievych 2009a; 2009b). Відсутність спеціальних праць, присвячених організаційній специфіці конгресів у міжвоєнний період, підвищує актуальність цього дослідження.

Мета дослідження полягає у визначенні організаційної специфіки діяльності Міжнародних конгресів історичних наук у період 1920–1930-х рр. з огляду на загальносвітові тренди та ключові тенденції розвитку світової історичної науки. Джерельна база дослідження представлена офіційною документацією Міжнародного комітету історичних наук, передусім програмами роботи форумів, інформаційними листами про проведення конгресів та звітами національних комітетів істориків країн-учасниць цих заходів, опублікованими в тогочасних фахових періодичних виданнях країн-членів Міжнародного комітету історичних наук.

Традиція скликання Міжнародних конгресів історичних наук була започаткована у 1900 р., її поява стала закономірною реакцією світової академічної спільноти на загальну кризу т. зв. «горизонтальної» комунікативної моделі науки. Усвідомлення науковим співтовариством неможливості забезпечення ефективного розвитку історіографії без регулярного обміну досвідом між дослідниками з різних країн і вичерпності наявних можливостей для ефективної професійної взаємодії вчених у рамках «традиційних» інституціональних структур (університети, академії) сприяло швидкому перетворенню форумів на інструмент активізації міжнародної та міждисциплінарної кооперації вчених (Schroeder-Gudehus 1990, 143). Стабільно високий рівень залучення академічних спільнот різних країн до участі в цих заходах зумовив появу ідеї заснування міжнародної організації, що мала координувати проведення конгресів і забезпечувати фахову комунікацію між вченими з усього світу у міжконгресовий період. Пропозицію щодо створення такої організації вперше представив світовому науковому співтовариству М. Джейсон під час IV Міжнародного конгресу історичних наук у Лондоні (1913 р.),

і вона отримала доволі широку підтримку (Erdmann 1990, 207). Утім, розгортання Першої світової війни та пов'язане з нею порушення періодичності проведення таких форумів зумовили відтермінування реалізації цієї ініціативи до скликання V Міжнародного конгресу історичних наук у Брюсселі (1923 р.).

Відновлення практики скликання форумів ознаменувалося визнанням міжнародною академічною спільнотою необхідності пошуку механізмів зменшення впливу геополітичної ситуації на перебіг роботи засідань. Усвідомлення науковим співтовариством неефективності застосованої під час підготовки та проведення конгресу у Брюсселі практики незапрошення до участі в заході академічних спільнот істориків з країн, визнаних агресорами у Першій світовій війні, сприяло актуалізації питання про утворення структури, орієнтованої на нормалізацію відносин між державними співтовариствами істориків та перетворення конгресів на простір для ефективного розв'язання нагальних питань світової історичної науки. На основі представленого О. Галецьким проєкту положення про діяльність такої структури, укладеного на основі аналізу діяльності аналогічних інституцій у сфері природничих і точних наук, керівництво конгресу на чолі з А. Піренном ухвалило рішення про заснування Міжнародного комітету історичних наук. Розроблення статуту цієї організації було доручено Бюро конгресу істориків у Брюсселі, яке мало представити остаточний варіант документа до 1926 р. (Leland 1923, 654).

Підготовка статуту Міжнародного комітету історичних наук тривала три роки і супроводжувалася гострою дискусією між присутніми у складі Бюро представниками наукових співтовариств американських та французьких істориків. Магістральною проблемою, що гальмувала процес, стала наявність принципових розбіжностей щодо вимог до країн — потенційних членів цієї організації. Американський проєкт статуту передбачав можливість участі в цій організації академічних спільнот усіх країн, представлених під час форумів у Берліні (1908 р.), Лондоні (1913 р.) або Брюсселі (1923 р.), і в такий спосіб дозволяв легітимізувати присутність на наступних заходах учених з Центральних держав (передусім Німеччини та Австрії) та СРСР

як країни, що позиціонувала себе правонаступницею Російської імперії. Французький проєкт передбачав обмеження кола потенційних членів комітету лише представниками національних співтовариств істориків, які брали участь у заході в Брюсселі, що фактично унеможливлювало реінтеграцію вчених із зазначених вище країн до конгресового простору. Активна підтримка американського проєкту з боку Великобританії, Італії та скандинавських країн та визначальна роль Американської історичної асоціації в отриманні комітетом субсидії від Меморіального фонду Лори Спелман Рокфеллер для задоволення фінансових потреб упродовж перших трьох років діяльності організації зумовили ухвалення американського проєкту статуту (Leland 1926, 728–731).

Згідно з цим документом, Міжнародний комітет історичних наук являє собою неурядову організацію, зміст діяльності якої полягає в плануванні, організації та проведенні Міжнародних конгресів історичних наук, формуванні національних комітетів істориків і забезпеченні ефективної комунікації між ними під час конгресів та в міжконгресовий період¹. Членами цієї організації могли стати будь-які країни-учасниці Берлінського, Лондонського або Брюссельського конгресів істориків за умови присутності їхніх представників під час установчої сесії Міжнародного комітету історичних наук у Женеві в квітні 1926 р. Кількість делегатів від кожної країни варіювалася залежно від її статусу: 2 делегати від кожної суверенної держави та 1 делегат від залежної території (домініони, колонії тощо). Ухвалення всіх організаційних рішень відбувалося проведенням загального голосування і могло бути досягнуто за умови позитивного рішення більше ніж 75 % членів комітету. Окрім зазначеної кількості представників, кожна країна могла пропонувати своїх експертів з певної проблематики, які мали би сприяти підвищенню ефективності роботи окремих секцій, проте були позбавлені права голосу у вирішенні нагальних організаційних питань на рівні комітету (Leland 1926, 728–729).

---

¹ Constitution of the International Committee of Historical Sciences. International Committee of Historical Sciences: website. URL: <http://surl.li/ggwahf> (accessed: 20.12.2024).

Керівним органом, що регламентував діяльність цієї інституції, було визначено Бюро Міжнародного комітету історичних наук, що складалося з президента, двох віцепрезидентів, генерального секретаря, скарбника та чотирьох членів, які мали репрезентувати не менш ніж п'ять країн. Бюро обиралося під час заключного засідання кожного конгресу і мало виконувати свої обов'язки до проведення наступного форуму². Для регулювання фінансово-правової діяльності комітету додатково передбачалося заснування т. зв. юридичного штабу з центром у м. Вашингтон (Leland 1926, 729).

Початок діяльності Міжнародного комітету історичних наук ознаменувався необхідністю пошуку механізмів зменшення впливу геополітичної ситуації на перебіг роботи конгресів. З огляду на це, першочергового характеру набуло питання визначення практичних кроків для реінтеграції до фахового наукового співтовариства вчених з Центральних Держав і СРСР для їхньої участі в роботі VI Міжнародного конгресу істориків в Осло (1928 р.). Пріоритетність реалізації цього напрямку діяльності комітету визначалася відповідною вимогою з боку Меморіального фонду Лори Спелман Рокфеллер щодо обов'язкового активного залучення істориків з Німеччини, Австрії та СРСР у роботу форуму (Erdmann 1990, 207–208). Такий стан речей зумовив проголошення керівництвом Міжнародного комітету історичних наук принципу неполітизованості такої форми наукової комунікації, що залишається однією з ключових засад її функціонування дотепер (Rykhlik 2022, 75). Символічним актом інклюзії до фахового наукового співтовариства академічних спільнот істориків з країн, що після Першої світової війни опинилися поза конгресовим простором, стало надання радянським та австрійським ученим права виступу на церемонії закриття цього заходу (Minc 1928, 93).

Діяльність форуму істориків в Осло засвідчила ефективність обраної Міжнародним комітетом історичних наук стратегії «примирення»

---

² Constitution of the International Committee of Historical Sciences. International Committee of Historical Sciences: website. URL: <http://surl.li/ggwahf> (accessed: 20.12.2024).

істориків з країн-учасниць Першої світової війни та подолання впливу післявоєнної міжнародної напруженості на функціонування фахового наукового співтовариства, проте актуалізувала проблему необхідності пошуку шляхів примирення між представниками т. зв. «радянської» та «російської» («емігрантської») історіографій, ризики виникнення якої не були належно оцінені організаторами заходу за його підготовки. Ідеологічне протистояння між представниками цих академічних спільнот мало значний вплив на перебіг роботи конгресу й досягло кульмінації у формі відкритого конфлікту під час засідання Генеральної Асамблеї Міжнародного комітету історичних наук у Венеції (1929 р.) (Fridljand 1929, 270–271), ледь не ставши причиною розпуску його дочірньої комісії з питань викладання історії³. Утім, починаючи з засідання Генеральної асамблеї Міжнародного комітету історичних наук у Лондоні (1930 р.)⁴, зазначене протистояння починає поступово згасати і вже не відіграє істотної ролі під час роботи VII Міжнародного конгресу історичних наук у м. Варшава (1933 р.), коли основним вузлом протиріч, що визначали перебіг засідань форуму, стає методологічний антагонізм між т. зв. «радянською» та «західною» наукою (Derzhavin 1933, 81–87). Попри недостатній рівень прогнозування ризиків, пов'язаних з розгортанням процесу інтеграції наукового співтовариства істориків з СРСР до конгресового простору та відсутність чітко визначеної процедури реагування на виникнення конфліктних ситуацій між ученими, що зумовлюють втрату дискусіями академічного характеру, досвід протидії конфронтації між представниками т. зв. «радянської» і «російської» та т. зв. «радянської» і «західної» історіографій став прецедентом для успішного стримування впливу нацистської ідеології на перебіг роботи засідань форумів у Варшаві (1933 р.) (Fling 1934, 273–274; Martin 1933, 542–543) та Цюриху (1938 р.) (Blanchet 1938, 223–224; Leland 1939, 292–293).

³ Eastman D. M. Report of the Assembly of the International Committee of Historical Sciences. *Report of the Annual Meeting of the Canadian Historical Association*. 1929. № 8(1). P. 17–18.

⁴ Trotter R. G. Report of the Assembly of the International Committee of Historical Sciences. *Report of the Annual Meeting of the Canadian Historical Association*. 1930. № 9 (1). P. 13–15.

Важливим напрямом діяльності Міжнародного комітету історичних наук, що сприяв становленню конгресів як форми наукової комунікації істориків з усього світу, стало розширення конгресового простору, що відбувалося через інтеграцію до нього нових членів та проведення форумів у регіонах, які раніше не були залучені до організації заходів. Активна взаємодія цієї організації з національними академічними спільнотами істориків з країн, які не були представлені на попередніх зустрічах науковців, дозволила інтегрувати до комунікативної мережі міжнародного наукового співтовариства істориків-учених з 15 країн та забезпечити їхню участь у роботі засідань під час конгресів в Осло (1928 р.) та Варшаві (1933 р.)⁵. Відмова від практики обмеження географії цих форумів територіальними рамками Західної Європи та залучення в ролі країн-організаторів заходів Норвегії, Польщі та США (IX Міжнародний конгрес історичних наук, запланований на 1943 р., мав відбутися у м. Вашингтон)⁶ засвідчила визнання Міжнародним комітетом історичних наук перспективності посилення академічних зв'язків з американськими істориками та активізації контактів з науковими співтовариствами вчених з країн Скандинавії та Центрально-Східної Європи.

Організаційне оформлення Міжнародних конгресів історичних наук ознаменувалося не лише спробою консолідації зусиль учених для протидії впливу політико-ідеологічних чинників на функціонування цього майданчика для фахової наукової комунікації, але й модернізацією підходів до формування програми форумів. Посилення спеціалізації історичного знання та розгортання процесу інституалізації нових напрямів історичних досліджень сприяли розширенню мережі секцій та зумовили необхідність пошуку механізмів оптимізації роботи конгресу. Запропонований під час підготовки зустрічі науковців у Брюсселі (1923 р.) поділ секцій на синхронні підсекційні засідання

⁵ Comités nationaux — National Committees d'après les Bulletins et textes du secrétariat. International Committee of Historical Sciences: website. URL: <http://surl.li/htxxrl> (accessed: 20.12.2024).

⁶ Congrès international des sciences historiques de Zürich. *Bibliothèque de l'École des chartes*. 1938. № 99. P. 430–431.

(Leland 1923, 646–647) обмежував учасників заходу у формуванні індивідуальної програми візиту та нерідко унеможлиблював присутність учених на всіх потенційно цікавих для них сесіях, присвячених суміжній проблематиці. Різка критика цього підходу, висловлена під час форумів у Брюсселі (1923 р.) (Martin 1923, 444–445), Осло (1928 р.) (Cordey 1928, 158–160) та Варшаві (1933 р.) (Fling 1934, 271–273; Coornaert, Préclin 1934, 148–149), зумовила визнання керівництвом Міжнародного комітету історичних наук доцільності пріоритизації засідань та запровадження їхнього поділу на т. зв. «ранкові сесії», присвячені проблемам, потенційно цікавим широкому колу вчених, і т. зв. «вечірні сесії», спрямовані на обговорення вузькоспеціалізованих питань. Зазначена модель вперше була застосована під час VIII Міжнародного конгресу історичних наук у Цюриху (1938 р.) і стала основою для подальшої імплементації ранжування засідань на т. зв. «головні» та «спеціалізовані» сесії, що дотепер залишається одним з ключових принципів у практиці організації роботи цих форумів (Leland 1939, 291–292). Інтеграція до програми конгресів засідань, організованих тематичними міжнародними комітетами, комісіями та організаціями, що входили до складу Міжнародного комітету історичних наук⁷, засвідчила посилення впливу характерних для розвитку світової історіографії міжвоєнного періоду процесів формування курсу на міждисциплінарність досліджень та водночас поглиблення спеціалізації історичного знання на підготовку та проведення цих заходів.

Принципових змін у період 1920–1930-х рр. зазнав підхід до формування культурної програми конгресів, що в попередні роки мала здебільшого пізнавальний характер і передбачала забезпечення додаткових умов для неформальної комунікації між академічними спільнотами істориків з різних країн. З часів форуму істориків у Брюсселі (1923 р.) тематична специфіка цього елемента зустрічей науковців починає виконувати символічні функції, визначені передусім

---

⁷ VIIe congrès international des Sciences Historiques, Varsovie, du 21 au 28 août 1933 sous le haut patronage de S. E. Le Président de la République de Pologne. *Bulletin de l'Association Guillaume Budé*. 1932. № 37. P. 38–43.

геополітичним контекстом проведення кожного з заходів. Інтеграція до культурної програми першого повоєнного заходу екскурсій до м. Іпр та місця битви на р. Ізер (Leland 1923, 642) дозволяє констатувати визнання організаторами конгресу потенціалу культурної програми як одного з інструментів примирення представників наукового співтовариства істориків з різних країн світу та є першим в історії такої форми наукової комунікації прецедентом організації культурних заходів для консолідації наукового співтовариства у визнанні недопущення нових масштабних збройних конфліктів у світі. Подальша еволюція підходу до формування культурної програми пов'язана з підготовкою та проведенням форуму у Варшаві (1933 р.) та спрямуванням усіх запропонованих його учасникам додаткових заходів на презентацію традицій польського державотворення (Coornaert, Préclin 1934, 148). Міжнародно-політичний контекст проведення цього конгресу сприяв усвідомленню його організаторами можливості й доцільності використання культурної програми для легітимації державної незалежності в очах світової громадськості.

Отже, діяльність Міжнародних конгресів історичних наук у період 1920–1930-х рр. ознаменувалася модернізацією підходів до організації цих заходів, що було зумовлено як специфікою геополітичної ситуації у світі, так і загальними тенденціями розвитку світової історичної науки. Заснування Міжнародного комітету історичних наук та забезпечення ним комунікації між національними академічними спільнотами сприяло розширенню мережі фахового наукового співтовариства та мінімізації впливу політико-ідеологічних чинників на перебіг роботи засідань. Поглиблення спеціалізації історичного знання та інституалізація нових напрямів досліджень сприяли зародженню практики пріоритизації проблематики сесій за значущістю для розвитку світової історіографії. Зазначені здобутки діяльності конгресів дозволяють стверджувати про принциповий характер новацій, привнесених у роботу цих форумів у міжвоєнний період, та їхнє важливе значення для завершення організаційного становлення такої форми наукової комунікації.

Список літератури / References

- Blanchet A. Congrès international des sciences historiques à Zurich. *Journal des Savants*. 1938. № 5. P. 223–224.
- Coornaert E., Préclin E. Le VIIe Congrès international des Sciences historiques. *Revue d'histoire moderne*. 1934. T. 9. № 12. P. 147–150.
- Cordey J. Le VIe congrès international des sciences historiques. *Bibliothèque de l'École des chartes*. 1928. № 89. P. 158–160.
- Derzhavin N. S. Burzhuaznaja istoricheskaja nauka na kongresse. *Bor'ba klassov*. 1933. № 12. S. 81–87. (In Russian)
- Державин Н. С. Буржуазная историческая наука на конгрессе. *Борьба классов*. 1933. № 12. С. 81–87.
- Erdmann K. D. Les Congrès internationaux des Sciences historiques. *Relations internationales*. 1990. № 62. P. 201–211.
- Fling F. M. Seventh International Congress of Historical Sciences Warsaw, August 21–28, 1933. *The American Historical Review*. 1934. Vol. 39. № 2. PP. 269–274.
- Fridljand C. Tret'ja sessija internacional'nogo komiteta istoricheskikh nauk. *Istoriik-marksist*. 1929. № 13. S. 269–275. (In Russian)
- Фридлянд Ц. Третья сессия интернационального комитета исторических наук. *Историик-марксист*. 1929. № 13. С. 269–275.
- Goyau G. Au Congrès Historique d'Oslo. *Revue des Deux Mondes*. 1928. Vol. 47. № 1. P. 189–194.
- Isaievych Ya. D. Mizhnarodnyj komitet istorychnykh nauk. URL: <http://surl.li/bdnih> (data zvernennia: 23.12.2024). (In Ukrainian)
- Ісаєвич Я. Д. Міжнародний комітет історичних наук. URL: <http://surl.li/bdnih> (дата звернення: 23.12.2024).
- Isaievych Ya. D. Mizhnarodni konhresy istorykiv. URL: <http://surl.li/bdmvr> (data zvernennia: 23.12.2024) (In Ukrainian)
- Ісаєвич Я. Д. Міжнародні конгреси істориків. URL: <http://surl.li/bdmvr> (дата звернення: 23.12.2024).
- Leland W. G. The International Congress of Historical Sciences, Held at Brussels. *The American Historical Review*. 1923. Vol. 28. № 4. PP. 639–655.

Leland W. G. The International Committee of Historical Sciences. *The American Historical Review*. 1926. Vol. 31. № 4. PP. 726–731.

Leland W. G. The Congress of Historical Sciences at Zurich. *The American Historical Review*. 1939. Vol. 44. № 2. PP. 290–293.

Lhéritier M. Le Comité International des Sciences Historiques. *Revue d'histoire moderne*. 1930. T. 5. № 28. P. 280–288.

Lukin N. M. VII Mezhdunarodnyj istoricheskij kongress v Varshave. *Istoriik-marksist*. 1933. № 5. S. 118–129. (In Russian)

Лукин Н. М. VII Международный исторический конгресс в Варшаве. *Историик-марксист*. 1933. № 5. С. 118–129.

Martin O. Le Congrès Historique de Bruxelles. *Revue historique de droit français et étranger*. 1923. Vol. 2. P. 443–461.

Martin O. Le Congrès Historique d'Oslo. *Revue historique de droit français et étranger*. 1928. Vol. 7. P. 441–460.

Martin O. Le Congrès Historique de Varsovie. *Revue historique de droit français et étranger*. 1933. Vol. 12. № 3. P. 525–544.

Mine I. Marksisty na istoricheskoy nedele v Berline i 6-m mezhdunarodnom kongresse istorikov v Oslo. *Istoriik-marksist*. 1928. № 9. S. 84–96. (In Russian)

Ми́нц И. Марксисты на исторической неделе в Берлине и 6-м международном конгрессе историков в Осло. *Историик-марксист*. 1928. № 9. С. 84–96.

Myhre J. E. 6th International Congress of Historical Sciences Oslo 1928. URL: <http://surl.li/potxnw> (accessed: 23.12.2024).

Pankratova A. Dnevnik raboty kongressa. *Bor'ba klassov*. 1933. № 10. S. 70–74. (In Russian)
Панкратова А. Дневник работы конгресса. *Борьба классов*. 1933. № 10. С. 70–74.

Pankratova A. Sed'moj mezhdunarodnyj kongress. *Bor'ba klassov*. 1933. № 10. S. 1–16. (In Russian)

Панкратова А. Седьмой международный конгресс. *Борьба классов*. 1933. № 10. С. 1–16.

Raymond J. VIIe Congrès international des sciences historiques: Résumés des communications présentées au Congrès. *Revue des études byzantines*. 1934. 174. P. 248.

Rykhlik Ya. Rozdumy vidomoho ches'koho istoryka pro ahresiiu Rosii proty Ukrainy na storinkakh drugoho vydannia knyhy «Istoriia Ukrainy» (Praha, 2022) ta u zv'iazku z provedenniam XXII Mizhnarodnoho konhresu istorychnykh nauk (Poznan', RP, 21–27 serpnia 2022 r.). *Mizhnarodni zv'iazky Ukrainy: naukovy poshuky i znakhidky. Mizhvidomchyj zbirnyk naukovykh prats'*. 2022. Vyp. 31. S. 71–76. (In Ukrainian)

Рихлік Я. Роздуми відомого чеського історика про агресію Росії проти України на сторінках другого видання книги «Історія України» (Прага, 2022) та у зв'язку з проведенням XXII Міжнародного конгресу історичних наук (Познань, РП, 21–27 серпня 2022 р.). *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Міжвідомчий збірник наукових праць*. 2022. Вип. 31. С. 71–76.

Schroeder-Gudehus B. Les congrès scientifiques et la politique de coopération internationale des académies des sciences. *Relations internationales*. 1990. № 62. P. 135–148.

Synave P. Le Ve Congrès International des Sciences Historiques. *Revue Biblique*. 1923. Vol. 32. № 3. P. 416–425.

Volgin V. Metodologicheskaja diskussija na Varshavskom kongresse. *Bor'ba klassov*. 1933. № 10. S. 24–26. (In Russian)

Волгин В. Методологическая дискуссия на Варшавском конгрессе. *Борьба классов*. 1933. № 10. С. 24–26.

Warland G. 5th International Congress of Historical Sciences, Brussels 1923. URL: <http://surl.li/kvbskb> (accessed: 20.12.2024).

Mariia Dotsenko

Master of History

V. N. Karazin Kharkiv National University

4 Svobody Sq., 61022, Kharkiv, Ukraine

E-mail: m-i-dotsenko161@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-0085-6807>

THE ORGANIZATIONAL MATURATION OF INTERNATIONAL CONGRESSES OF HISTORICAL SCIENCES (1920s-1930s)

The article is concerned with the organization of international congresses of historical sciences in the 1920s and 1930s. The author identifies the organizational innovations and factors that led to the transformation of this platform into the largest form of academic

communication for the global community of historians. Analysis of the sources leads the author to argue that the key roles in the organizational evolution of international congresses of historical sciences were played by the geopolitical situation in the aftermath of World War I and the dynamic development of historical scholarship around the world in the interwar period. The article pays special attention to the establishment of the International Committee of Historical Sciences as a structure that promoted communication between national communities of historians within the congress space, and to its activities aimed at reducing the destructive influence of political and ideological factors on the work of these forums. In particular, it is found that the efforts of the International Committee of Historical Sciences in the 1920s and 1930s contributed to the reintegration of historians from the Central Powers and the USSR into the global research community and helped expand the reach of congresses to involve researchers from previously unrepresented countries. Based on the analysis of the programs of the international congresses of historical sciences that convened in the interwar era, the author establishes that the modernization of approaches to the structuring of the system of sections was greatly influenced by the processes of specialization of historical knowledge and institutionalization of new areas of historical research. The author concludes that the innovations introduced into the work of international congresses of historical sciences in the interwar era were far-reaching and proved essential for the organizational maturation of this form of academic exchange.

Keywords: international congresses of historical sciences, International Committee of Historical Sciences, academic communication, academic community.

Текст надійшов до редакції 04.03.2025.

The text was received by the editors 04.03.2025.

Текст затверджено до друку 14.05.2025.

The text is recommended for printing 14.05.2025.